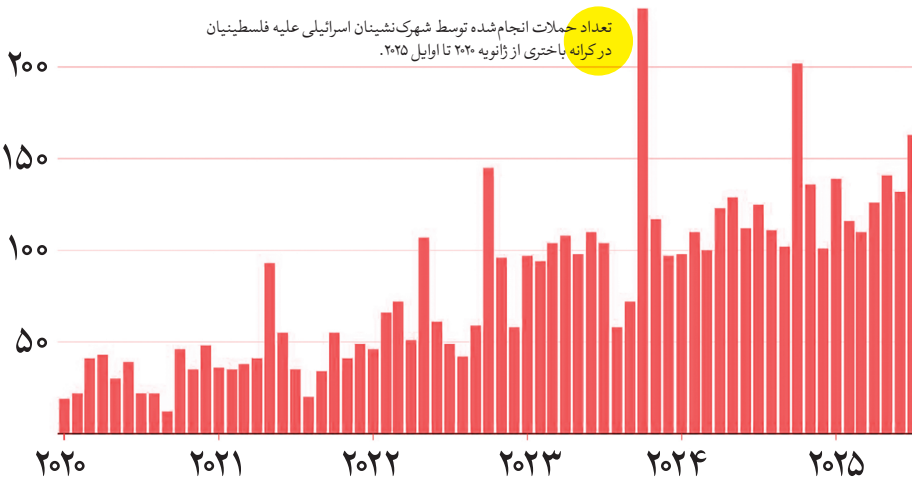

گزارشی از روند اخراج ساکنان فلسطینی منطقه C کرانه باختری توسط صهیونیست‌ها

مثل غزه، کمی متفاوت‌تر

وضعیت حقوقی شهرک‌ها و پایگاه‌ها

اکثریت کشورهای جهان شهرک‌های کرانه باختری را غیرقانونی می‌دانند؛ زیرا طبق کنوانسیون‌های ژنو، انتقال شهروندان قدرت اشغالگر به سرزمین اشغالی ممنوع است. در ژوئیه ۲۰۲۴، دیوان بین‌المللی دادگستری (ICJ) عالی‌ترین مرجع قضایی سازمان ملل در نظریه مشورتی خود اعلام کرد که اشغال سرزمین‌های فلسطینی از سوی اسرائیل غیرقانونی است. پایگاه‌هایی مانند «هاوات معون»، شهرک‌هایی اند که بدون مجوز رسمی دولت اسرائیل ساخته شده‌اند و حتی طبق قوانین داخلی اسرائیل نیز غیرقانونی به‌شمار می‌آیند. این پایگاه‌ها معمولاً در ابتدا با چند کانکس یا سازه موقت شکل می‌گیرند و سپس تدریجاً گسترش می‌یابند. بر اساس گزارش سازمان ملل در سال گذشته، از مجموع ۲۷۹ شهرک اسرائیلی در کرانه باختری، دست‌کم ۱۴۷ مورد از نوع پایگاه غیرقانونی (outpost) هستند. شهرک‌نشینان حدود ۹ درصد از جمعیت یهودی اسرائیل را تشکیل می‌دهند، اما از یک گروه حاشیه‌ای پس از جنگ ۱۹۶۷، به نیرویی بدل شده‌اند که فزاینده‌تر از وزن جمعیتی‌شان نفوذ دارند. نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد حمایت از جنبش شهرک‌نشینان با گرایش سیاسی ارتباط نزدیک دارد؛ چپ‌گرایان عموماً منتقد شهرک‌ها هستند، در حالی که راست‌گرایان از آن‌ها حمایت می‌کنند. با چرخش سیاست اسرائیل به راست در دو دهه گذشته، حمایت از شهرک‌ها نیز افزایش یافته است.

سازمان ملل آمار می‌دهد

به استناد گزارش دفتر کمیساری عالی حقوق بشر سازمان ملل (OHCHR)، در سال ۲۰۲۳، در نخستین هفته‌های اکتبر، هم‌زمان با آغاز فصل برداشت زیتون، ۴۴ فلسطینی در حملات شهرک‌نشینان زخمی و ۱۰ نفر دیگر توسط نیروهای اسرائیلی مجروح شدند و دست‌کم ۶۰۰ درخت زیتون تخریب شد. طبق داده‌های سازمان ملل، از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ تا کنون ۱۶۲۸ نفر از جمله ۷۹۴ کودک به دلیل خشونت شهرک‌نشینان و محدودیت‌های تردد آواره شده‌اند. همچنین نوزده جامعه روستانشین فلسطینی ناچار به ترک محل زندگی خود شده‌اند. در مجموع، این تحولات بزرگ‌ترین دگرگونی در کرانه باختری از زمان اشغال آن توسط اسرائیل پس از جنگ سال ۱۹۶۷ و آغاز شهرک‌سازی یهودیان در این سرزمین به‌شمار می‌رود. این وضعیت حاصل هم‌زمانی چند عامل است: چرخش تند سیاست اسرائیل به راست افراطی، روی کار آمدن دولتی در آمریکا که قاطعانه از نتانیاهو و سیاست‌های شهرک‌سازی حمایت می‌کند و ناتوانی جامعه جهانی در مهار اقدامات اسرائیل، به ویژه در خلال جنگ غزه. عل‌رأز که در ابتدای گزارش شرحی از درگیری اوبادو شهرک‌نشین صهیونیست گفته شد، می‌گوید: «در باره این حملات فیزیکی و خشونت‌های بدنی و... ما معتقدیم که بخشی از راهبرد رسمی دولت است. برنامه دولت پاک‌سازی قومی است می‌خواهند ما را در ترس دائم نگه دارند.»

۱۹۹۳ باید صرفاً تحت کنترل فلسطینی‌ها باشد. این اقدام موجب آوارگی ده‌ها هزار نفر از ساکنان این اردوگاه‌ها شده است. از شهرک‌نشینان تندرو حمایت کرده‌اند؛ افرادی که بنا بر گزارش ساکنان و فعالان حقوق بشر، حملات خود به فلسطینیان و اموال‌شان را به‌طور چشمگیری افزایش داده‌اند تا آنان را وادار به ترک زمین‌هایشان کنند.

ثبت همه آن‌ها ممکن نیست

در دو سال گذشته، حملات شهرک‌نشینان علیه فلسطینیان در کرانه باختری به‌طور چشمگیری افزایش یافته است. گروه‌های حقوق بشری و بین‌المللی می‌گویند هدف اصلی این حملات، بیرون راندن روستاییان فلسطینی از زمین‌هایشان و گسترش حضور یهودیان است. به گفته پاچکو، مدیر «ائتلاف حفاظت از کرانه باختری»، این حملات تنها در منطقه C موجب آوارگی بیش از ۳ هزار نفر شده است. سازمان ملل متحد در هفت ماه نخست امسال، ۹۲۷ مورد حمله شهرک‌نشینان را که منجر به تلفات یا خسارت به اموال شده، تأیید کرده است؛ هرچند ناظران می‌گویند این رقم کمتر از آمار واقعی است، زیرا تعداد حوادث روزانه آن قدر زیاد است که ثبت همه آن‌ها ممکن نیست.

حالا وقت تغییر الگوست

از زمانی که نزدیک به دو سال پیش ایتمار بن‌گورین، وزیر امنیت داخلی اسرائیل و حامیان افراطی جنبش شهرک‌نشینان، محدودیت‌های حمل سلاح را کاهش داد، شهرک‌نشینان بیش از پیش مسلح شده‌اند. آنان گاه به روستاها و زمین‌های فلسطینی وارد می‌شوند تا ساکنان را تهدید یا مورد حمله قرار دهند. بن‌گورین به دلیل تحریک به خشونت علیه فلسطینیان از سوی چند دولت غربی تحریم شده است. او گفته است: «این تحریم‌ها مرانمی‌ترسانند.» وی از سیاست افزایش مالکیت سلاح در میان غیرنظامیان دفاع کرده و آن را برای دفاع از خود در برابر «حملات تروریستی!» ضروری دانسته است. حملات شهرک‌نشینان که گاه بسیار مرگبار می‌شود، اغلب با آگاهی یا حتی حمایت مقام‌ها و نیروهای امنیتی اسرائیل انجام می‌شوند. یائیر دویور از سازمان حقوق بشری بتسلم می‌گوید: «ما افزایش چشمگیری در تعداد و شدت حوادث، شمار شهرک‌نشینان شرکت‌کننده و مهم‌تر از همه در نحوه مشارکت ارتش در این وقایع می‌بینیم. می‌توان سربازانی را با یونیفرم و اسلحه دید که یا خود در سرقه شرکت دارند، یا بی تفاوت ایستاده‌اند و خشونت را تماشا می‌کنند.» همچنین گزارش پایگاه داده رویدادها و مکان‌های درگیری مسلحانه اکلید (ACLED) نشان می‌دهد که کاربرد سلاح گرم در این رخدادها به شدت افزایش یافته و الگوی عاملان نیز تغییر کرده است: «اکنون حملات عمدتاً توسط افرادی با موقعیت‌های شبه‌نظامی انجام می‌شود؛ از جمله سربازان شهرک‌نشین، گشت‌های امنیتی شهرک‌ها و افراد مسلح در حضور نیروهای ارتش.»

اسرائیل در سال جاری مجموعه‌ای از اقدامات چشمگیر را برای تضمین کنترل دائمی خود بر بخش‌های عمده کرانه باختری به اجرا گذاشته است؛ اقداماتی که دولت‌های پیشین اسرائیل، به دلیل حساسیت‌های سیاسی، سال‌ها آن را به عقب انداخته و از اجرای آن‌ها خودداری می‌کردند. حال اما در حالی که توجه جهانیان عمدتاً بر جنگ اسرائیل در غزه متمرکز شده است، دولت بنیامین نتانیاهو و شهرک‌نشینان اسرائیلی، واقعیت تازه‌ای را در کرانه باختری رقم می‌زنند: سرزمینی که از دید بسیاری از اسرائیلی‌های بخشی از سرزمین تاریخی قوم یهود و از نظر بسیاری از کشورهای جهان، قلب دولت آینده فلسطین به‌شمار می‌رود. «بافر یاد به من گفت: «برگرد، برگرد»، بعد آمد و مستقیماً به من شلیک کرد. بعد از آن، همه چیز برایم سیاه شد.» زکریا به بخش مراقبت‌های ویژه منتقل شد و ۸۲ روز را در بیمارستان گذراند. او می‌گوید پزشکان در بدنش گلوله‌ای از نوع «دام‌دام» پیدا کردند؛ گلوله‌ای که هنگام اصابت منبسط می‌شود و آسیب‌های شدیدی بر جای می‌گذارد. زکریا چهار بار تحت عمل جراحی شکم قرار گرفت و بخشی از لوزالمعده‌اش را برداشتند. به گفته او، طی بستری بودن در بیمارستان، نزدیک به ۳۰ کیلوگرم از وزن خود را از دست داد.

آنچه خواندید، بخشی از ماجرای بود که زکریا عذر دار گفت و گو با فاینشیل تایمز روایت کرده بود؛ زمانی که او در روستای خود، الطوانی، در جنوب کرانه باختری با دو شهرک‌نشین اسرائیلی مواجه و هدف گلوله آنان قرار می‌گیرد.

E1 آغازی بر انشقاق کرانه

پس از سی سال وقفه، اسرائیل در تابستان امسال اجرای پروژه‌ای را آغاز کرد که بسیاری آن را نقطه عطفی در تحولات کرانه باختری می‌دانند؛ توسعه منطقه‌ای کوهستانی به وسعت سه هزار جریب (حدود ۱۲ کیلومتر مربع) موسوم به منطقه E1 که قرار است بیت‌المقدس را به شهرک عظیم «ماعله آدومیم» در شرق متصل کند. این طرح نخستین بار در سال ۱۹۹۵ از سوی اسحاق رابین، نخست‌وزیر وقت اسرائیل، پیشنهاد شد، اما به دلیل مخالفت‌های بین‌المللی متوقف گردید؛ طریقی که عملاً موجب می‌شد کرانه باختری به دو نیم تقسیم شود و مراکز اصلی جمعیت فلسطینی از هم جدا شوند؛ امری که پیوستگی جغرافیایی هرگونه دولت آینده فلسطین را از میان می‌برد. برای نتانیاهو و متحدانش، این دقیقاً همان هدفی بود که آنان سال‌ها در پی اجرای آن بودند و حالا، پس از حمایت‌های ترامپ، فرصتی برای نتانیاهو پیش آمده تا مجوز نهایی اجرای طرح E1 را صادر کند. بر اساس این طرح، دولت حدود یک میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خواهد کرد تا ۳۴۰۰ واحد مسکونی جدید در E1 و ۴۲۰۰ واحد دیگر برای گسترش شهرک ماعله آدومیم به سمت شرق بسازد؛ اقدامی که عملاً جمعیت کنونی این شهرک را که حدود ۴۲ هزار نفر است دو برابر می‌کند.

سند شصت ساله بیاورید

اما دولت نتانیاهو و متحدان شهرک‌نشینش حالا عملاً زمینه گسترش حاکمیت اسرائیل بر کرانه باختری را بیش از هر زمان دیگری لازم می‌دانند. آن‌ها در یک سال گذشته با سرعتی بی‌سابقه، مجوز ساخت شهرک‌های یهودی جدید را صادر کرده‌اند و در عین حال، شهرک‌نشینان نیز تعداد بی‌سابقه‌ای از پایگاه‌های غیررسمی را ایجاد کرده‌اند که اغلب بعدتر از سوی دولت تأیید می‌شوند. پروژه‌هایی که دهه‌ها متوقف مانده بودند، از جمله طرح توسعه گستره‌ای وسیع از اراضی در شرق بیت‌المقدس که می‌تواند آرمان تشکیل دولت فلسطینی را با تقسیم کرانه باختری به دو بخش از میان ببرد از سر گرفته‌اند. برنامه‌ای را برای ازسرگیری ثبت رسمی اراضی در کرانه باختری تصویب کرده‌اند؛ روندی که بیش از شصت سال متوقف مانده بود و اکنون می‌تواند فلسطینیان را مجبور سازد برای اثبات مالکیت خود، اسناد پیش از تأسیس دولت صهیونیستی را ارائه دهند؛ در غیر این صورت، با خطر مصادره زمین‌هایشان روبه‌رو خواهند شد. برای نخستین بار، دستور استقرار طولانی مدت ارتش اسرائیل را در اردوگاه‌های پناهندگان فلسطینی صادر کرده‌اند؛ مناطقی که طبق توافق نامه اسلو در سال